

Til: Kunnskapsdepartementet
Fra: Elevorganisasjonen v/Petter Andreas Lona, Leder
Dato: 29.02.2024

Høringsvar - Et nytt system for kvalitetsutvikling

Elevorganisasjonen ønsker å takke for muligheten til å svare på denne høringen som gjelder et nytt system for kvalitetsutvikling, da den er viktig og med på å forme mye av utdanningen og skolen de unge i landet møter fremover.

Høringsvaret er bygd opp kronologisk etter flertallsforslagene vi har valgt å drøfte. Vi har videre kommentert på mindretallsforslag og kommet med egne alternative tilpasninger der det er hensiktsmessig.

Elevorganisasjonen støtter et helhetlig system for kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen. For å skape en skole, der alle elever lærer og trives på best mulig måte. Elevorganisasjonen støtter prinsippene i NOU 2023:27, og mener det er i tråd med vårt mål om å skape en skole tilpasset hver enkelt elev. Utvalgets prinsipper om likeverdighet, samarbeid, og tillit mellom aktørene er i tråd med vårt syn på elevmedvirkning og tillit til elevene.

Elevorganisasjonen har lenge pekt på at det legges mye vekt på prøver og testing i skolen, som ikke fremmer en god læringsprosess for elevene. Dagens system legger ikke opp til å måle bredden i fagene vi lærer på skolen, og har ført til et større fokus på enkelte ferdigheter og resultater. Det er heller ikke gode nok verktøy som gir tilstrekkelig informasjon om elevenes trivsel, som er en nøkkelfaktor for å kunne fremme god læring i klasserommet. Det er ikke alt man lærer på skolen som er like lett å teste. Det er vanskelig å teste hvor godt skolene lærer elever kritisk tenkning, hvordan man forholder seg til mennesker rundt seg og samfunnsengasjement. Derfor er Elevorganisasjonen glad for at utvalget ønsker et kvalitetsutviklingssystem som skal utvikle helheten av opplæringen til elevene.

Vi er enige i at den norske og samiske skolen består av mange aktører hvor ingen alene har det samlede bildet av kvaliteten i opplæringen. Elevorganisasjonen er svært positiv til at kvalitetsutviklingssystemet skal være likeverdig for den norske og den samiske skolen, at systemet skal fremme elevmedvirkning og at elevene skal være involvert i og kunne påvirke arbeidet med kvalitetsutvikling på alle nivåer. Derfor trengs det samarbeid mellom de ulike aktørene om å fortolke og ta i bruk et felles kunnskapsgrunnlag, for å sikre et godt grunnlag for kvalitetsutvikling. Slik utvalget beskriver det nye systemet for kvalitetsutvikling. Vi støtter dermed at det nye systemet skal legge vekt på strukturer og prosesser for samarbeid og dialog.

Det trengs et tydelig skifte i tenkningen om kvalitetsvurdering og kvalitetsutvikling. Det er et økt fokus på at elevgruppen er mer sammensatt og mangfoldig, og derfor er det på tide å ta større utgangspunkt i skolehverdagen og støtte aktørenes arbeid med hele bredden i skolens mandat. Vi må også ivareta og dyrke samspillet mellom lærere og elever på en bedre måte. Det gjør at Elevorganisasjonen mener at det trengs nye verktøy, nye ressurser og mer dialog og tillit mellom aktørene for å drive god kvalitetsutvikling.

Både delrapporten og hovedrapporten fra utvalget for kvalitetsutvikling viser tydelig at systemet for kvalitetsutvikling har store svakheter. Systemet støtter i for liten grad opp under arbeidet med læring og utvikling som skjer i klasserommet. Det er betydelig fare for målforskyving, fordi at det man vurderer i skolen er det man gjør endringer på, og at man ikke ser utover vurderingene for å finne ut hvordan man skal utvikle skolen. Noe som kan medføre at skolen legger for mye vekt på det som kan måles og for lite vekt på det som ikke lar seg måle, som for eksempel elevenes læringsmiljø og trivsel, slik at bredden i opplæringen ikke blir ivaretatt. Utvalget peker på at dagens system mangler helhet og sammenheng mellom de ulike delene i kvalitetsvurderingssystemet, og Elevorganisasjonen er derfor positiv til et nytt helhetlig system for kvalitetsutvikling.

I dag er det ingen tegn til at omleggingen til et resultatbasert kvalitetsvurderingssystem har ført til bedre læring og en bedre skole. De siste årene har det derimot kommet signaler om at norsk skole ikke gir elevene god nok kompetanse, og at lærerne ikke har nok støtte i arbeidet. Noe som tyder på at mer testing i skolen ikke har ført til mer kompetente elever. Det fører oss inn i å måtte utvikle kvaliteten i klasserommet på en annen måte, og støtter utvalget i at dette skal gjøres gjennom samarbeid og tillit mellom aktørene og ved å bedre samspillet mellom elever og lærere.

Utvalget peker på at dagens kvalitetsvurderingssystem er bestående av alt for mange ulike komponenter med nasjonalt satte prøver og lokale prøver. Elevorganisasjonen deler samme oppfatning med utvalget, og mener at det bør lages et helhetlig system som vil bidra til god kvalitetsutvikling over hele landet.

Det er viktig at det helhetlige systemet for kvalitetsutvikling legger til rette for at elever skal ha en stor rolle i utviklingen av kvalitetsutviklingssystemet. Formålet med å drive kvalitetsutvikling handler om å forbedre elevenes læring og trivsel, da er det naturlig at det skal være elever bredt involvert i denne prosessen.

elevorganisasjonen

Utvalgets flertall foreslår at det presiseres i forskrift til opplæringsloven og privatskoleloven at det skal gjennomføres jevnlig kvalitetsdialoger mellom skoleeiere og skoler.

Utvalget foreslår at kvalitetsdialogene skal ta utgangspunkt i et bredt kunnskapsgrunnlag.

Elevorganisasjonen stiller seg positive til at kvalitetsutvikling jevnlig skal diskuteres mellom skoleeier og skoler, og at det skal presiseres i forskrift til opplæringsloven og privatskoleloven. For at kvalitetsutviklingssystemet skal fungere er vi avhengig av at kvalitetsdialogene som grunnmuren til systemet, blir prioritert.

Videre støtter Elevorganisasjonen at kvalitetsdialogene skal ta utgangspunkt i et bredt kunnskapsgrunnlag. Elever må høres jevnlig i kvalitetsdialogene, da det er en forutsetning for å få et bredt kunnskapsgrunnlag. Vi ønsker å påpeke at dette kunnskapsgrunnlaget skal defineres i dialog med elever, lærere og foreldre slik at hele bredden i kunnskapen om skolens resultater kommer frem.

Videre for å sikre en reell medvirkning og at kvalitetsdialogene blir godt brukt mener Elevorganisasjonen at nasjonale og lokale myndigheter ikke kan, uten et bredt kunnskapsgrunnlag og dialog med aktørene i skolen, innføre nye verktøy for kvalitetsutvikling. Dette på bakgrunn av at kvalitetsdialogene er nødt til å bli brukt, og gis makt og mandat til å påvirke innføringen av nye verktøy for kvalitetsutvikling. Utvalget selv peker på i sin delinnstilling at systemet er komplisert grunnet mange lokale tester og prøver, en sikring av at nye prøver har støtte blant de berørte partene mener vi derfor er viktig for at nye tester skal fungere.

Utvalget foreslår å utvikle en veileder for gjennomføring av kvalitetsdialogen for alle nivåer.

Utvalget foreslår å følgeevaluerer kvalitetsdialogene for å sikre kunnskapsutvikling og erfaringsutveksling i sektoren.

Elevorganisasjonen støtter at det utvikles en veileder for gjennomføring av kvalitetsdialogen for alle nivåer. Dette er viktig for å sikre at kvalitetsdialogene gjennomføres i tråd med deres formål. Veilederne må være åpne nok til at man kan forme kvalitetsdialogene etter lokale behov og strukturer. Videre er det nødvendig at veilederne har informasjon om hvordan elevene skal involveres i kvalitetsdialogene på alle nivåer.

Elevorganisasjonen ønsker videre å påpeke at å følgeevaluere kvalitetsdialogene er viktig til tross for at det lages veiledere for dialogene. For å sikre at kvalitetsdialogene er i tråd med prinsippene om å utvikle elevers trivsel og læring på skolen.

elevorganisasjonen

Utvalget foreslår at alle skoleeiere skal, i samarbeid med de andre aktørene i skolen, utarbeide egne handlingsplaner for elevmedvirkning i kvalitetsutviklingsarbeid.

Videre er Elevorganisasjonen svært positive til at skoleeier i samarbeid med de andre aktørene i skolen skal utvikle egne handlingsplaner for elevmedvirkning i kvalitetsutviklingsarbeid. Likevel ønsker vi å påpeke at det er enormt viktig at elevene og elevrådet tas med inn som en av aktørene i arbeidet med utviklingen av handlingsplanene, spesielt for elevmedvirkning. Det er elevene som skal drive elevmedvirkning for å gjøre skolen til et bedre sted, derfor må de tas inn i arbeidet. Elevorganisasjonen har fylkeslag i hvert fylke, med tillitsvalgte med god forståelse av elevmedvirkning lokalt, og ønsker å påpeke at de er en naturlig samarbeidspartner i utviklingen av handlingsplanene på fylkesnivå.

Utvalgets flertall foreslår at det presiseres i forskrift til opplæringsloven og privatskoleloven at det skal gjennomføres jevnlig kvalitetsdialoger der elever, foreldre, lærere, skoleledere, skoleeiere og eventuelt andre aktører er involvert.

Elevorganisasjonen stiller seg positive til jevnlig kvalitetsdialoger der elever, foreldre, lærere, skoleledere og eventuelt andre aktører er involvert, og at det skal presiseres i forskrift til opplæringsloven og privatskoleloven. Vi vil legge til at et økt fokus på kvalitetsutvikling i organer med elevvalgte representanter på den enkelte skole, vil sikre elevers mulighet til å påvirke egen skolehverdag både når det gjelder læring og trivsel.

Videre foreslår utvalget at det skal utvikles egne verktøy for å innhente informasjon om og støtte til arbeidet med elevmedvirkning. Det er elevene selv som får undervisning i klasserommet, og elever som selv best kan vurdere hvorvidt de har lært godt eller dårlig, og kan vurdere i hvilken grad de trives i klasserommet. For at deres opplevelser og meninger skal bli brukt på best mulig måte trengs det støtte til arbeidet med elevmedvirkning. Det er derfor enormt viktig at elever blir tatt med i arbeidet med kvalitetsutvikling, som også er grunnleggende i utvalgets forslag om kvalitetsdialoger.

Utvalgets mindretall foreslår at informasjon om strukturkvalitet, for eksempel gruppestørrelse og andel ansatte i undervisningsstilling uten lærerutdanning, skal inngå i informasjonen som forelegges kommunestyret og fylkestinget, og i kvalitetsdialogen.

Elevorganisasjonen støtter utvalgets mindretall om at informasjon om strukturkvalitet, skal inngå i informasjonen som forelegges kommunestyret og fylkestinget, og i kvalitetsdialogen. Dette på bakgrunn av for å evaluere elevers trivsel og læring, så kan antall elever i klasserommet og ansatte i undervisningsstillinger uten lærerutdanning ha innvirkning på kvaliteten i opplæringen. Det vil også føre til at dette blir offentlig informasjon som kan brukes i kvalitetsdialogene, og skape et bredere kunnskapsgrunnlag for å drive kvalitetsutvikling.

elevorganisasjonen

Utvalgets flertall foreslår at det bør opprettes en egen funksjon for kvalitetsutvikling i skolen.

Elevorganisasjonen støtter utvalgets flertall om å opprette en funksjon for kvalitetsutvikling. Vi mener at det er viktig at funksjonen bør utarbeides i samarbeid med partene lokalt. Slik utvalget beskriver mulige arbeidsoppgaver for denne funksjonen mener vi kan den bidra til å strukturere medvirkningen og kvalitetsutviklingen på den enkelte skole. Men også bidra til å avlaste og støtte ledelsen på skolene i arbeidet med kvalitetsutvikling, slik at man sikrer kvalitetsutvikling på skoleeier nivå med høy kvalitet.

Videre mener vi at funksjonen for kvalitetsutvikling må føre til at elevene blir en større del av utviklingen av skolen. For å drive frem kvalitetsutvikling, er elevmedvirkning nøkkelen i utvalgets forslag. En funksjon for kvalitetsutvikling må derfor fasilitere for reell elevmedvirkning.

Utvalget foreslår at nasjonale og lokale myndigheter skal legge til rette for profesjonsfaglige nettverk for lærere, skoleledere og skoleeiere i arbeidet med kvalitetsutvikling.

Elevorganisasjonen stiller seg positive til at nasjonale og lokale myndigheter skal legge til rette for profesjonsfaglige nettverk i arbeidet med kvalitetsutvikling. Dette mener vi vil legge til rette for at muligheten for å samarbeide og ha dialog med andre aktører om kvalitetsutviklingsarbeidet blir tilgjengelig uavhengig av organisering og beliggenhet, som igjen vil gagne elevenes læring.

Utvalget foreslår at nasjonale myndigheter utreder lærerens og skolelederens tid og kapasitet til kvalitetsutviklingsarbeid.

Elevorganisasjonen støtter utvalget og mener det er viktig at nasjonale myndigheter utreder lærerens tid og kapasitet til kvalitetsutviklingsarbeid, slik at man kan finne rom for at de kan drive et godt kvalitetsutviklingsarbeid. Men for å sikre et godt kvalitetsutviklingsarbeid, er det viktig at nasjonale myndigheter også kommer med løsninger på strukturelle utfordringer knyttet til elevers mulighet til kvalitetsutviklingsarbeid og medvirkning.

Til tross for at det finnes elevråd og organer med elevvalgte representanter som strukturelt sett skal fungere godt for å ta elever med inn kvalitetsutviklingsarbeid, funker ikke det med de strukturene vi har i dag. Eksempelvis har vi en fraværsgrense som setter kjepper i hjulene for at elever reelt får mulighet til å påvirke, fordi det er en gjennomgående holdning om at elever skal strykes om de ikke er tilstede i klasserommet. Dette vil bare bli verre om de foreslåtte fraværreglene fra

utdanningsdirektoratet trer i kraft. Uten å fjerne hindrene for elevers mulighet til å medvirke, oppnår vi ikke reell elevmedvirkning i kvalitetsutviklingsarbeidet. Derfor mener vi at det er viktig at nasjonale myndigheter kommer med løsninger på strukturelle utfordringer knyttet til elever, lærere og skolelederes mulighet til kvalitetsutviklingsarbeid og medvirkning.

Videre ønsker vi å påpeke endringene i ny opplæringslov. I ny opplæringslov har elevene en rett til medvirkning i alt som gjelder dem selv. Den nye opplæringsloven har i seg selv ført til en styrking i elevers rett til medvirkning, men har også åpnet opp for frihet til hvordan elevdemokratiet skal organiseres. Blant annet er det ikke lenger slik at elevene må organisere seg i et elevråd, de kan velge å organisere seg på andre måter. Derfor er det enormt viktig at skolene legger opp til gode strukturer for elevmedvirkning, både når det gjelder kvalitetsutvikling og generell medvirkning fra elever.

Videre har også bestemmelsene om skolemiljøutvalgene (SMU) blitt fjernet i ny opplæringslov, de kalles nå kun for organ. I denne endringen ble også loven om at elevene skal være i flertall ved SMU fjernet, derfor er det fra 1. august 2024 opp til den enkelte skoleeier hvordan skolens organ skal være satt sammen. Dagens flertallsordning sikrer at elevene, til tross for høy utskiftning blant representantene og kompliserte sakspapirer, fortsatt kan delta på et relativt likt plan som de voksne i SMU. Vi ønsker derfor å understreke viktigheten av at elever fortsatt skal være i flertall i organ som behandler tiltak for å bedre elevenes trivsel og læring. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra egne medlemmer om at dagens lov allerede ikke blir fulgt på mange skoler når det kommer til elevenes flertall, er vi videre redde for at en slik flertallsordning ikke vil bli viderebrakt hos samtlige skoleeiere, spesielt siden flertallsbestemmelsen er fjernet fra opplæringsloven. Dette vil begrense elevers representasjon i, det som i dag er en av elevenes få, fastsatte møteplasser med øvrige deler av skolen. Vi vil derfor foreslå at det tas tilbake igjen i forskrift eller lov for å sikre elevenes representasjon i slike organ.

Utvalget foreslår at det skal være en nasjonal satsning på ledelse av gode kvalitetsutviklingsprosesser for lærere, skoleledere og skoleeiere.

Utvalget peker på at ledelse av kvalitetsutvikling handler om å tilrettelegge for at kvalitetsutviklingsprosesser finner sted. Dette gjøres ved at det etableres arenaer for samarbeid og refleksjon rundt hvordan skolene kan utvikle seg i riktig retning. Vi ønsker å påpeke hvor viktig det er at en sentral del av ledelsesarbeidet med kvalitetsutvikling handler om å få elevene involvert i arbeidet. Derfor savner vi en satsning på elevenes tillitsvalgtes mulighet til å iverksette kvalitetsutviklingsprosesser i forslaget, utvalget selv peker på viktigheten av elevmedvirkning i kvalitetsutviklingsarbeidet. At den parten som kanskje har størst behov for en slik satsning ikke utelates er derfor en forutsetning

elevorganisasjonen

for oss. Derfor støtter vi en nasjonal satsing på ledelse av gode kvalitetsutviklingsprosesser, såfremt satsingen innebærer en satsing på elever også.

Utvalget foreslår at lærerutdanningene skal sikre at lærerstudentene utvikler kompetanse i kvalitetsutvikling slik at de kan bidra aktivt i arbeidet i skolene.

Videre støtter Elevorganisasjonen forslaget om at lærere skal få kompetanse i kvalitetsutvikling. For å sikre læreres kompetanse for å endre og utvikle egen undervisning- og vurderingspraksis, er nødvendig om man skal drive kvalitetsutvikling. Lærere trenger også kompetanse til å se elevene, slik at de kan legge til rette for at elevene utvikles faglig og sosialt, og for å kunne legge til rette for god elevmedvirkning.

Utvalget foreslår å kartlegge og sikre ulike ulike former for etter- og videreutdanningstilbud innenfor området kvalitetsutvikling i skolen.

På bakgrunn av at Elevorganisasjonen mener at lærerstudenter skal få kompetanse i kvalitetsutvikling, mener vi at de lærerne vi allerede har i klasserommene må få den samme kompetansen. Og støtter derfor utvalgets forslag om at et etter- og videreutdanningstilbud innenfor kvalitetsutvikling skal kartlegges og sikres.

Utvalget foreslår et forskningsprogram om kvalitetsutvikling i skolen som en del av Norges forskningsråds portefølje.

Elevorganisasjonen støtter utvalget i at det skal startes et forskningsprogram om kvalitetsutvikling i skolen. For å støtte opp under og videreutvikle kvaliteten på skolen både når det gjelder elevenes trivsel og læring, forutsetter det mer kunnskap på dette feltet slik at man gjennomgående kan forbedre kvaliteten på kvalitetsutvikling i skolen.

Utvalget foreslår at lærerutdanningene skal sikre at lærerstudentene utvikler kompetanse i sluttvurdering.

Elevorganisasjonen stiller seg positive til at lærerutdanningene skal sikre at lærerstudentene utvikler kompetanse i sluttvurdering. Sluttvurderingene til hver enkelt elev, påvirker deres mulighet til å velge utdanning senere i livet. En sluttvurdering skal være et resultat av elevens helhetlige kompetanse, men for å få det til forutsetter det at lærere har god kompetanse på hvordan man driver en god og rettferdig underveisvurdering. Derfor foreslår vi at lærerstudentene i tillegg til å skulle utvikle kompetanse i sluttvurdering, skal få det når det gjelder underveisvurdering.

elevorganisasjonen

Utvalget foreslår at nyutdannede nytilsatte lærere skal få veiledning i arbeidet med å sette standpunktkarakterer og ansatte i undervisningsstillinger som ikke oppfyller kravene til tilsetning eller undervisning, skal sette standpunktkarakterer sammen med lærere som oppfyller kravene for tilsetning og undervisning som en del av kvalitetssikringen av standpunktkaractersettingen.

Elevorganisasjonen er positive til forslaget over. Bakgrunnen for dette er at elever må bli vurdert rettferdig, og at vi deler utvalgets syn på viktigheten av kvalitetssikring av standpunktkarakterene. Elevorganisasjonen mener videre at lærere uten formell, godkjent lærerutdanning ikke burde undervise som lærere i våre klasserom. Derfor støtter vi at lærere som ikke oppfyller kravene til tilsetning eller undervisning, skal sette standpunktkarakterer sammen med lærere som oppfyller kravene, da vi mener dette vil bedre rettssikkerheten til elever når det kommer til standpunktsetting.

Utvalget foreslår å støtte etter- og videreutdanning i barnehage og skoles forslag i NOU 2022:13 om å innføre en rett til et introduksjonsår for alle nyutdannede lærere i skolen.

Videre støtter vi utvalgets videreføring av forslaget i NOU 2022: 13, om å innføre en rett til et introduksjonsår for alle nyutdannede lærere i skolen. Dette tror vi kan støtte opp under å sikre lærere den kompetansen de trenger for å drive rettferdig vurdering, og bidra til kvalitetsutvikling på skolen.

Utvalget foreslår at det skal utvikles varige strukturer for støtte til lærernes arbeid med standpunktvurdering. Utvalget foreslår at formålet med strukturene skal være å sikre kvaliteten på standpunktkarakterene for den enkelte eleven og som informasjonskilde i kvalitetsutviklingsarbeidet.

Elevorganisasjonen er i likhet med utvalget enig om at det skal utvikles varige strukturer for støtte til lærernes arbeid med standpunktvurdering. Det er viktig å sikre kvaliteten på standpunktkarakterene, elever fortjener rettferdige standpunktkarakterer, og da er varige strukturer for støtte til lærernes arbeid et godt hjelpemiddel. Vi mener at de varige strukturene vil bidra til at lærerene får et helhetlig bilde av elevenes kunnskap, når de gir standpunkt

Et flertall foreslår at, forutsatt at det er etablert varige strukturer for lærernes arbeid med standpunktvurdering, å avvikle eksamen i grunnskolen.

Elevorganisasjonen er svært positiv til forslaget om å avvikle eksamen i grunnskolen. Eksamen har en altfor stor makt over hva man lærer på skolen. I store deler av ungdomsskolen går undervisningen ut på å lære hvordan man skal prestere godt på eksamen. I stedet for å lære faget, lærer man å prestere på eksamen. Vi bruker alt for mye tid på eksamensforberedelser. Det betyr at man ikke lærer for å lære, man lærer å

elevorganisasjonen

pugge og videre glemme det igjen. Dessuten sitter elever med en rett til å fullføre videregående skolegang, og ser da heller ikke nødvendigheten i at elever skal ta en eksamen på ungdomsskolen, fordi det bidrar ikke til å kvalifisere elevene til videregående.

Videre fikk vi i 2020 en fagfornyelse i skolen, der målet var at undervisningen skulle gi elevene dybdeforståelse i fagene fremfor en slags «puggekunnskap». Til tross for dette har ikke eksamen endret seg nevneverdig, strukturen i hvordan vi måler elever er med andre ord etter et utgått læreplanverk. Slik eksamen i grunnskolen er nå støtter den ikke opp under å kvalitetsutvikle både læring og trivsel på grunnskolen, slik fagfornyelsen la opp til. Derfor mener vi det er på høy tid å også endre sluttvurderingen i skolen.

Utvalgets mindretall foreslår at etter gjennomføring av forsøksordningene med alternative eksamensformer, skal det legges fram forslag til endringer i eksamensordningen i den videregående opplæringen.

Eksamen på videregående tar vel så stor plass som den gjør på ungdomsskolen der i stedet for å lære faget, lærer man å prestere på eksamen. I disse dager gjennomføres forsøksordninger med alternative sluttvurderinger hos enkelte skoleeiere, i forbindelse med det mener vi at det er en gylden mulighet å se på kvaliteten av andre former for sluttvurdering enn dagens eksamen. Som både kan ivareta elevenes trivsel, og læring i fagene på en bedre måte.

I ungdomsundersøkelsen i 2022 oppgir over halvparten av elevene at de ofte eller svært ofte blir stresset over skolearbeidet. Vurdering er det elever stadig peker på som en stor stressfaktor i skolearbeidet. Det kunnskapsgrunnlaget som finnes om elevenes helse og trivsel, og hvor stor påvirkning eksamen har på undervisningen, burde føre til konkrete endringer i sluttvurderingsformen på den videregående skolen.

Fagfornyelsen legger stor vekt på viktigheten dybdelæring, slik eksamen fungerer nå, fremmer den ikke god dybdelæring hos elevene. Betydningen av å videreutvikle sluttvurderingen i den videregående opplæringen, til en vurderingsform der elever får vist større deler av sin dybdelæring, er stor. Det vil sikre at karakterene oppleves som gyldige og pålitelige, fordi de gir uttrykk for helheten av elevenes kompetanse. Vi støtter derfor at etter gjennomføring av forsøksordningene med alternative eksamensformer, skal det legges frem forslag til endringer i eksamensordningen i den videregående opplæringen.

elevorganisasjonen

Utvalget foreslår at sensorskoleringen til eksamen bør forsterkes, både for sentralt gitte og lokalt gitte eksamener.

Et mindretall foreslår at honoraret til sensorer bør økes, samt at tiden til å vurdere hver besvarelse utvides. Det bør også være et tak for hvor mange besvarelser en sensor kan vurdere per fag.

Elevorganisasjonen støtter forslaget om at sensorskoleringen til eksamen bør forsterkes. God sensorskolering i forbindelse med eksamen blir også ofte trukket fram som et godt kompetansetiltak for lærere. Det er i elevenes interesse at deres sensorer er kompetente slik at kvaliteten på eksamensvurderingen blir rettferdig.

Videre er Elevorganisasjonen også positiv til å øke sensorhonoraret, og at tiden på å vurdere hver besvarelse utvides. Så fremt dagens eksamen fremdeles er skolesystemets sluttvurderingsform, er det viktig at eksamen er rettferdig. Å derfor øke honoraret med formål om å gjøre vurderingen mer grundig tror vi derfor vil være et positivt tiltak for å sikre gode og rettferdige eksamensvurderinger. Videre vil vi peke på at vi ser det som positivt at det settes et tak på hvor mange besvarelser en sensor kan vurdere per fag, og vil understreke viktigheten i at både honoraret og tiden per besvarelse økes.

Utvalget foreslår at skoleeierne skal ha ansvaret for at lærerne har tilgang til strukturer for kvalitetsutvikling og kvalitetssikring av standpunktvurdering, og legge til rette for nettverk på tvers av skoler, kommuner og fylkeskommuner der det er behov for det.

Elevorganisasjonen støtter utvalget i forslaget over. For å sikre god kvalitetsutvikling og kvalitetssikring av standpunktvurdering er det viktig at skoleeier har tilgang til gode strukturer for å få det til. Om man legger til rette for nettverk på tvers av skoler, kommuner og fylkeskommuner kan det sikre at man gjennom dialog sikrer utvikling og kvalitet på standpunktvurderingene.

Utvalget foreslår å utrede behov for en ressursbank med nasjonalt kvalitetssikrede verktøy for å vurdere elevenes læring og trivsel. Formålet med verktøyene eller prøvene skal være å gi informasjon om elevenes læring som støtte til lærernes faglig-pedagogiske arbeid.

Elevorganisasjonen ser behovet for en ressursbank med nasjonalt kvalitetssikrende verktøy for å vurdere elevenes læring og trivsel. Derfor mener vi at det er nødvendig at det skal utredes innretningen av en ressursbank med nasjonalt kvalitetssikrende verktøy, for å kunne vurdere elevenes læring og trivsel med en gang. Dermed mener vi ikke det er nok å kun vurdere behov for en ressursbank.

Videre mener vi det er viktig å understreke at elever tas inn i arbeidet med utviklingen av verktøyene, slik at verktøyene som skal brukes av dem faktisk er utviklet på en måte som kan hjelpe elevene på best mulig måte.

elevorganisasjonen

Et mindretall foreslår at prøvene eller verktøyene skal være frivillige for lærere å ta i bruk, og at skolene skal eie informasjonen selv.

Elevorganisasjonen støtter at verktøyene for å vurdere elevenes læring og trivsel skal være frivillige for lærerne å ta i bruk, og at skolene må eie informasjonen selv. Men vi vil påpeke viktigheten av å inkludere elevene i klasserommet i diskusjonene og beslutningene om hvilke verktøy som skal tas i bruk, og om det skal tas i bruk verktøy som skal inngå i lærernes arbeid med elevenes underveisvurdering.

Utvalget foreslår å vurdere tilvalg og nye internasjonale undersøkelser i lys av kvalitetsutviklingssystemets formål, prinsipper og forutsetninger, og det totale omfanget og kostnadsbildet av systemet.

Elevorganisasjonen støtter utvalget sitt forslag. Elevorganisasjonen ser i utgangspunktet på internasjonale undersøkelser om skolen som positivt, men det er viktig at helheten av skolesystemet i grunn ligger til grunn. At man derfor vil etablere en praksis hvor nye undersøkelser skal passe inn med det overordnede kvalitetsutviklingssystemet er derfor en god tanke. Samtidig vil vi understreke viktigheten av at partene fremdeles involveres i å evaluere og implementere internasjonale undersøkelser, eksempelvis gjennom referansegruppen for internasjonale studier.

Elevorganisasjonen merker seg at dagens internasjonale undersøkelser får mye fokus i media og politikere, og i stor grad bidrar til å sette dagsorden for politikktutforming. Det store fokuset enkelte undersøkelser får mener vi er negativt og i verste fall kan bidra til å skape et feilaktig bilde av skolen. I januar kom det frem i avisen The Guardian at 77% av norske elever som tok undersøkelsen egentlig ikke prøvde så hardt. Data fra slike standardiserte tester som PISA og PIRLS brukes ofte som bevis på synkende standarder, fallende resultater og sviktende lærere av flere sentrale aktører. At det derfor fokuseres på at slike undersøkelser kun er en brikke i et større kvalitetsutviklingssystem, mener vi er essensielt for at vi skal kunne treffe gode beslutninger om hva grunnen for en eventuell nedgang er, spesielt etter såkalte "PISA-Sjokk". Derfor vil vi understreke viktigheten av en god dialog og tålmodighet når det kommer til internasjonale undersøkelser. Grunnet dette vil vi be om at det også åpnes for å se på om de eksisterende undersøkelsene er i tråd med kvalitetsutviklingssystemets formål.

Det skal gjennomføres en kost-nytteanalyse av de internasjonale undersøkelsene og vurdere om det er overlappende temaer i undersøkelsene Norge deltar i, i håp om å spare inn penger på undersøkelser som undersøker det samme.

Elevorganisasjonen støtter videre at det skal gjennomføres en kost-nytteanalyse av de internasjonale undersøkelsene. Per dags dato har vi i underkant av ti internasjonale undersøkelser som gjennomføres på nasjonalt plan. Dette er undersøkelser vi opplever

elevorganisasjonen

har varierende grad av publisitet, relevans og overlapp. At man derfor ser på om Norge bør melde seg ut av enkelte undersøkelser også på bakgrunn av kost-nytte, ser derfor vi på som positivt.

Utvalget foreslår å avvikle dagens elevundersøkelse og erstatte den med en ny skolemiljøundersøkelse hvor elevene får sin mening om det fysiske og psykososiale skolemiljøet.

Elevorganisasjonen støtter utvalgets forslag om å avvikle dagens elevundersøkelse, for å erstatte den med en ny skolemiljøundersøkelse. Vi kjenner oss også igjen i bildet utvalget tegner om at resultatene fra Elevundersøkelsen ofte ikke blir brukt, spesielt opplever vi at resultatene sjeldent blir brukt godt i eksempelvis klassens time for å forbedre skolemiljøet i egen klasse. Ofte fordi undersøkelsen sier lite om hvorfor resultatene er som de er, og fordi skjermingen som må skje ved mindre skoler, noe utvalget også peker på, fører til at resultatene oppleves som lite presise. Dette gjør at man er avhengig av informasjon fra en-til-en samtaler mellom elever og lærere for å finne ut av stå i skolemiljøet. Noe som kan gjøre det vanskelig for elevenes egne tillitsvalgte å selv ta initiativ til å bedre klassemiljøet.

Vi støtter derfor utvalgets forslag om en ny skolemiljøundersøkelse der fokuset skal være elevenes opplevelse av det fysiske og psykososiale skolemiljøet. Videre vil vi understreke behovet for måling av elevenes grad av medvirkning i en slik undersøkelse, det er godt dokumentert at elever som opplever medvirkning i sin skolehverdag trives bedre, å derfor ha god statistikk på dette vil derfor være avgjørende styringsinformasjon for å sikre og utvikle elevers medbestemmelsesrett.

Utvalget foreslår videre en større grad av frivillighet i denne undersøkelsen, dette er noe Elevorganisasjonen støtter. Men vi vil understreke viktigheten av en sterk involvering av elevrådet når det kommer til når på året undersøkelsen skal gjennomføres, hvilke frivillige deler som skal inkluderes og antall ganger undersøkelsen skal tas. Vi vil derfor også påpeke at en økt grad av frivillighet også må bety en økt grad av involvering av alle partene på skolen, ikke bare skoleeiere og skolene slik utvalget foreslår. Det må derfor legges til rette for strukturer der elevene er involvert i hvilke prøver og undersøkelser som skal benyttes. Dette er avgjørende for at elevene på skolen skal føle et eierskap til undersøkelsen. Hvis ikke er vi redde for at undersøkelsen vil oppleves som en ovenfra og ned undersøkelse, hvor det vil være vanskelig for elevenes tillitsvalgte å utvikle skolemiljøet, i skolen som helhet og i klasserommet, dersom de ikke føler på et eierskap til undersøkelsen. Eksempelvis er det viktig at undersøkelsen diskuteres aktivt i kvalitetsdialogene for å kunne evaluere spesielt de frivillige delene godt. En økt grad av involvering tror vi også vil gjøre undersøkelsene mer treffsikker da det vil la skoleeiere og skoleledere ta avgjørelser om hvilken styringsinformasjon som skal benyttes i klasserommet basert på det faktiske behovet i klasserommet.

Avslutningsvis vil vi understreke viktigheten av å sikre en god balanse mellom datainnsamling og personvern. Fordi selv om det er viktig å gjøre undersøkelsene relevante, må ivaretagelse elevers personvern komme først. Vi er derfor enige med utvalget om at nasjonale myndigheter må vurdere hvor strengt informasjonen fra den nye skolemiljøundersøkelsen skal skjermes, og vil understreke viktigheten om at informasjon fra en slik undersøkelse ikke skal gå på bekostning av elevenes personvern.

Utvalget foreslår at det skal utvikles et verktøy for å følge opp alvorlige hendelser som mobbing, vold, diskriminering, trakassering, utestengning og isolering på de enkelte skolene

Vi er enige med utvalget om at elevundersøkelsen/skolemiljøundersøkelsen alene ikke dekker alle behovene skolene har for å sikre trygge og gode skolemiljøer. Derfor støtter vi forslaget om å utvikle et verktøy som skal støtte skolene i å håndtere alvorlige hendelser som mobbing, vold og diskriminering. Spesielt tror vi at et slikt verktøy også kan bidra preventivt dersom alle aktørene får vært med på diskusjonen og implementeringen av verktøyene. Vi vil derfor understreke viktigheten i å bruke kvalitetsdialogene under implementeringen, da det potensielt kan bidra til å skape en bredere forståelse for hvordan mobbing skal håndteres ved gitt skole. Spesielt vil vi understreke viktigheten av at elevene får være med, slik at de også får et eierskap til det preventive arbeidet når det kommer til mobbing og alvorlige hendelser. Derfor støtter vi utvalgets vurdering om at spesielt elevene må få medvirke i utviklingen av et slikt verktøy.

Utvalget foreslår at det skal være frivillige prøver i lesing og regning for 2. trinn og obligatoriske prøver i lesing og regning for 3. trinn. Formålet skal være å gi informasjon om elever som trenger ekstra oppfølging i lesing og regning. Samt å avvikle dagens kartleggingsprøver i 1. trinn.

Elevorganisasjonen stiller seg undrende til bruken av ordet frivillig i utvalgets forslag, ettersom dette er snakk om elever i 2. klasse. For at frivillige kartleggingsprøver skal kunne oppnå sitt formål er det derfor viktig at det avklares hvem en eventuell frivillig prøve skal være frivillig for. Dersom det eksempelvis kun er frivillig på lærerens premisser, vil det være vanskelig å hevde at prøven faktisk er frivillig. En høy grad av foreldreinvolvering, men også bruk av elevrådet for å evaluere verdien av en eventuell kartleggingsprøve i 2. klasse tror vi derfor er avgjørende. Utover det har vi ingen merknader til hvordan kartleggingsprøvene skal arrangeres.

elevorganisasjonen

Utvalget foreslår å avvikle dagens nasjonale prøver og utvikle nye læringsstøttende prøver med formål om å gi informasjon om elevenes grunnleggende ferdigheter til bruk i det faglig-pedagogiske kvalitetsutviklingsarbeidet.

Elevorganisasjonen støtter utvalgets forslag om å avvikle nasjonale prøver til fordel for læringsstøttende prøver. Utvalgets funn om at dagens nasjonale prøver har flere utfordringer, spesielt knyttet til relevansen i kvalitetsutviklingsarbeidet, er noe Elevorganisasjonen kjenner seg igjen i. Vi støtter derfor utvalget i at det skal utvikles nye læringsstøttende prøver.

Elevorganisasjonen og mindretallet i utvalget, ønsker ikke offentliggjøring av prøveresultater, dette for å forhindre konkurranse mellom skoler. At prøvene derfor sekundært skal gi informasjon til skoleeiere og nasjonale myndigheter, altså at prøvene først og fremst skal være verktøy for lærerens faglig-pedagogiske arbeid slik utvalget foreslår, tror vi derfor er en viktig forutsetning for å forhindre slik konkurranse. For å forhindre en konkurransekultur og for å sørge for at prøvene faktisk er læringsfremmende, er det derfor viktig med jevnlig kvalitetssikring og evaluering av prøvene. Utvalget peker også på at prøver som bidrar til rangering vil være motstridende med hensikten til kvalitetsutviklingssystemet, det er Elevorganisasjonen enig i, minimal offentliggjøring mener vi derfor er en viktig forutsetning. Videre er det viktig at elevene ved skolen får gode verktøy og muligheter til å påvirke det faglig-pedagogiske arbeidet ved skolen, og at det er en forutsetning for at de nasjonale prøvene skal kunne brukes godt i kvalitetsdialogene.

Elevorganisasjonen støtter mindretallet i utvalget, som foreslår at det grundigere skal utredes hvilke ferdigheter og/eller fag som bør inkluderes i de kommende læringsstøttende prøvene, i motsetning til flertallet som konkret foreslår prøver i lesing, regning, og skriving. Vi mener det er viktig at ulike kartleggingstiltak i skolen fremmer tilpasset opplæring og bidrar til utvikling av skolesystemet, det er i våre øyne ikke selvsagt at måling av lesing, skriving og regning er det som bidrar best til nettopp dette. Å derfor utrede dette samtidig som at nye nasjonale prøver skal utvikles ser vi derfor på som hensiktsmessig.

Elevorganisasjonen støtter også mindretallets forslag om å sette de eksisterende nasjonale prøvene settes på pause eller gjennomføre de sjeldnere mens nasjonale myndigheter utvikler de nye læringsstøttende prøvene. Dette gjør vi spesielt på bakgrunn av regnefeilene som ble avslørt i høst rundt de nåværende nasjonale prøvene. Vi ser at nasjonale prøver i dag utgjør en stor rolle under beslutningstakingen i norsk skole. Når da utvalget peker på at dagens prøver ikke virker etter sin hensikt og at forskere i høst sådde tvil om troverdigheten til prøvene, er vi redde for at dagens prøver

elevorganisasjonen

bidrar med feilaktig styringsinformasjon. Å derfor sette dem på pause vil bidra til at troverdigheten til styringsinformasjonen i skolen styrkes.

Et mindretall i utvalget foreslår å avvikle skolebidragsindikatorerne i dagens form og ikke inkludere dem som en del av det nye kvalitetsutviklingssystemet.

Elevorganisasjonen støtter mindretallets forslag om å avvikle skolebidragsindikatorerne i dagens form. Svært få lærere oppgir at de bruker skolebidragsindikatorerne til å drive kvalitetsutviklingsarbeid, og få skoleledere og skoleeiere oppgir at indikatorerne er nyttige for arbeidet. Når intensjonen av skolebidragsindikatorer er å gi skolene en indikasjon på hva deres innsats har å si for elevens resultater, men ikke gir informasjon til skolene om hva man kan gjøre for å forbedre opplæringen, ser ikke Elevorganisasjonen på skolebidragsindikatorerne som et godt verktøy for å forbedre kvalitetsutviklingsarbeidet.

Videre er Elevorganisasjonen negativ til offentlig informasjon som bidrar til å sammenlikne skoler opp mot hverandre. Slik skolebidragsindikatorerne fungerer i dag gir de kun en indikasjon på hvordan bidraget til elevenes læring på en gitt skole eller i en gitt kommune er relativt til hele landet, og sammenlignet med andre skoler og kommuner. Indikatorerne sier imidlertid i seg selv ikke noe om hvilke faktorer ved skolen eller kommunen som ligger bak et høyt eller lavt bidrag. Noe som bidrar til sammenligning av skoler, som er en usunn rangering av nivået på landets ulike skoler.

Med vennlig hilsen,

Petter Andreas Lona
Leder
451 16 363

Madelen Kloster
Nestleder
450 76 810